

erityisasiantuntija Klemola, pääsihteeri Karanko

Eduskunta
Suuri valiokunta
suv@eduskunta.fi

Viite: EU/852/2025-VNK-10

**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO ASIAAN E 73/2025 VP
VALTIONEUVOSTON SELVITYS: KOMISSIION TIEDONANTO SEKÄ EHDOTUKSET VUOSIA
2028-2034 KOSKEVAKSI EU:N MONIVUOTISEKSI RAHOITUSKEHYKSEKSI; E-KIRJE**

1. Yleistä

Jaamme pääosiltaan EU:n monivuotista rahoituskehystä koskevassa E-kirjeessä esitetyn Suomen kannan koskien resilienssi-, turvallisuus-, puolustusteollisuus- ja avaruusasioiden muodostamaa kokonaisuutta. Haluamme kuitenkin korostaa erityisiä maamme puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuusteollisuuden kannalta keskeisiä kysymyksiä.

Toivomme Suomelta vahvempaa tukea Euroopan nykyisille turvallisuusratkaisuille (mm. Nato ja jäsenmaiden itsenäinen päättävältä puolustussuunnittelussa). Muistutamme, että puolustuskyykykkyyksien suunnittelu, joka pitää sisällään myös materiaali-investoinnit, ovat jäsenmaiden toimivallassa. Emme jaa näkemystä, että EU olisi tai voisi kehittyä puolustusunioniksi. Näemme, että Komission tulee tukea jäsenmaiden ja yritysten yhteistyötä, mutta suorituskykyjen määrittelyvalta tulee säilyttää jäsenmailla. Niin ikään kaipaamme todellista yhteistyötä EU:n ja Naton välillä, jotta päällekkäisiltä toiminnoilta, kuten uusien hankintayksiköiden perustamiselta, vältyttäisiin.

2. Yleisarvio uudesta monivuotisesta rahoituskehyseshdotuksesta

Suhtaudumme erittäin myönteisesti useimpiin puolustusta koskeviin ehdotuksiin. Jotta Eurooppa kykenee kantamaan vastuun omasta puolustuksestaan, tulee jäsenmaiden investoida uusiin teknologioihin, tutkimukseen ja kehitykseen (T&K) sekä tuotantokapasiteettiin. Vain siten voidaan vahvistaa eurooppalaista puolustusteknologista ja teollista perustaa (EDTIB) sekä kehittää ja ylläpitää kriittisiä suvereniteettikyykykyksiä.

Suhtaudumme erittäin myönteisesti myös uuteen Euroopan kilpailukykyrahastoon (ECF). Rahaston suuruuteen ja sen sisältämien ohjelmien rahanjakoon liittyvä viestintä on kuitenkin sekavaa, mikä ilmenee myös E-kirjelmästä. Olemme samaa mieltä päällekkäisten ohjelmien yhdistämisen tarpeesta sekä prosessien virtaviivaistamisesta ja nopeuttamisesta.

Esitämme, että Suomi tukisi selkeästi rajatun budjetin (ring fenced budget) varaamista puolustukselle ja avaruudelle. Tämä on tärkeää, jotta jäsenmaat saisivat selkeämmän näkymän mahdollisuuksiinsa pitkäaikaisiin sitoumuksiin, mikä puolestaan helpottaisi yritysten omia investointeja tuotantolinjoihinsa, osaamiseen sekä TKI-toimintaan. Vaikka ymmärrämme tarpeen pitää rahaston sisällä mahdollisuus siirtää rahoja joustavasti kohteesta toiseen, ei puolustusmarkkinoiden dynamiikka (mm. protektionismi ja pitkäaikaiset investointitarpeet) salli poukkoilevaa rahoitusmallia. **Rajatun budjetin lisäksi puolustukseen ja avaruuteen osoitettava määräraha tulisi jakaa selkeisiin ohjelmakohtaisiin eriin, kuten EDF (Euroopan puolustusrahasto), EDIP (Euroopan puolustusteollinen ohjelma) ja EDPCI**

erityisasiantuntija Klemola, pääsihteeri Karanko

(Euroopan yhteistä etua koskevat puolustushankkeet). Tällä varmistettaisiin se, että puolustukseen tarkoitettua rahoitusta ei käytettäisi muuhun toimintaan, esim. siviili-ilmailun hankkeisiin.

NRP-rahastoja koskien Suomi tukee komission ehdotusta koheesiorahoituksen määrän vähentämisestä. Tässä on huomattava, että koheesiorahoituksen laskun vaikutusta voidaan osittain kompensoida varmistamalla puolustusteollisuuden tasainen jakautuminen koko EU:n alueelle. Näkemyksemme mukaan puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden tukeminen kilpailukykyrahaston kautta erityisesti PK-yritysten osalta lisää unionin koheesiota ja huoltovarmuutta.

Otsakkeen 1 kohdalta tuemme Suomen kantaa, jonka mukaan rahoituskehyksessä pitää huomioida Suomen itäisten ulkoraja-alueiden erityistilanne. **Rahastosta tulisi voida kohdentaa rahoitusta myös rajaturvallisuutta ja yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria suojaaviin puolustuksellisiin hankkeisiin** (kuten kerroksellisen droonipuolustusjärjestelmän rakentaminen ja ylläpito sekä vastaavat rajaturvallisuushankkeet).

3. Suomen puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuusteollisuuden erityisnäkökohtia monivuotiseen rahoituskehys ehdotukseen

EU:n rahoituskehyksellä tulee rakentaa ja ylläpitää Euroopan puolustusteollista osaamistasoa, suvereniteettia ja tuotantokapasiteettia pitkäjänteisesti ja koko unionin alueella. Siten kykenemme vastaamaan nopeasti muuttuviin turvallisuustilanteisiin. Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että eurooppalaisen puolustusteollisuuden tuotantokyvyn kasvattaminen edellyttää ennustettavia, pitkäaikaisia tilauksia kansallisilta asiakkailta, hyödyntäen sekä kansallisia resursseja että MFF:n rahoitusta.

Puolustusalalla ei ole toimivia EU:n sisämarkkinoita ja protektionismi on suurta. Pitkällä aikavälillä protektionismi haittaa jäsenvaltioiden puolustusjärjestelmien yhteentoimivuutta (interoperability) ja vaihtokelpoisuutta (interchangeability). Huolimatta nykyisestä EU-lainsäädännöstä tai tulevasta kilpailukykyrahaston Single Market Programme -ohjelmasta (5,5 mrd v. 25 tasossa), ei puolustusmarkkinoilla ole saatu toistaiseksi aikaan positiivisia tuloksia. **Odotamme Suomen kannalta vahvempaa vaatimusta puolustusmarkkinoiden avaamiseksi.**

Suomalaiset alan toimijat ovat pitkälti PK-yrityksiä. **Euroopan kilpailukykyrahaston puolustusinvestointien osalta on huolehdittava rahoituksen tasaisesta jakautumisesta siten, että myös reuna-alueilla sijaitsevat pienemmät yritykset ovat saannon piirissä.**

Yhdymme Suomen kantaan tukea kilpailukyvyn kannalta keskeisiä hankkeita tarvittaessa perustutkimuksesta markkinoille pääsyyn saakka. **Toivoisimme kuitenkin tämän tavoitteen saavuttamiseksi kilpailukykyrahastoon selkeää puolustustutkimusvälinettä (kuten EDF) ja teollista ohjelmaa (kuten EDIP ja sitä tukevat projektit, kuten EDPCI).** Rahaston varoja tulisi voida käyttää myös nopeatempoiseen innovointiin varsinaisen tutkimus- ja hankintatoiminnan rinnalla.

Suomen kannassa on tunnistettu hyvin joitakin kaksikäyttö- ja murrosteknologioita, kuten tekoälyratkaisut, suurteho- ja kvanttilaskenta, siruteknologia sekä 6G-teknologia. Teknologiaakonvergenssin myötä jo nyt, mutta etenkin jatkossa, voi olla hankalaa erotella kaikilta osin erilaisia teknologioita ja niistä koostuvia järjestelmiä enää puhtaasti puolustusteknologisiksi ja siviiliteknologisiksi järjestelmiksi. Tämän vuoksi on varottava tekemästä siilomaisia ja

erityisasiantuntija Klemola, pääsihteeri Karanko

rajoittavia linjauksia tällaisten teknologioiden osalta, koska puolustusteollisuudessa vastaavat teknologiat ovat jo tätä päivää. Yhdentyypistä käyttökohdetta koskevat linjaukset voivat helposti aiheuttaa tahallisia tai tahattomia heijastevaikutuksia puolustusteollisuuteen ja päinvastoin.

EU:n yrityspohjaisen oma vara -nimisen maksun osalta on todettu, että kyseisellä maksulla varmistetaan EU:n sisämarkkinoista hyötyvien yritysten osallistuminen EU:n talousarvion rahoittamiseen. Tämä uusi oma vara olisi yli 100 miljoonan euron liikevaihdon yrityksille kohdistettu maksu. **Vastustamme kyseisen maksun kohdistamista puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuusteollisuuden aloilla toimiviin yrityksiin, koska EU:n puolustusmarkkinoilla ei ole toimivia yhteismarkkinoita!**

4. Yhteenveto

Yleisarviomme MFF:stä ja ECF:stä on myönteinen ja tuemme Suomen kantaa pääosin. Näemme positiivisena erityisesti:

- tarve kytkeä EU-rahoitteinen tutkimustoiminta sotilaallisen suorituskyvyn hankintaan
- tarve yhdistää päällekkäiset ohjelmat sekä prosessien virtaviivaistaminen ja nopeuttaminen
- tahtotila turvata TKI-rahoituksen säilyminen avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun perustuvana
- Suomen itäisen ulkoraja-alueen erityistilanteen huomioiminen
- teknologian kaksikäyttöisyyden korostaminen
- tarve selventää yksityiskohtia neuvottelujen kuluessa

Esitämme seuraavia täsmennyksiä Suomen kantaan:

1. Suomi ei tue kirjausta Euroopan puolustusunionista, mutta tukee EU:n tukitoimien kasvattamista puolustusteknologian kehittämisessä.
2. Suomi peräänkuuluttaa selkeästi rajattua budjettia (ring fenced budget) puolustukselle ja avaruudelle.
3. Suomi tukee resilienssi-, turvallisuus-, puolustusteollisuus- ja avaruusasoiden kokonaisuuden jakamista selkeisiin ohjelmakohtaisiin eriin, kuten EDF, EDIP, EDPCI jne.
4. Suomi esittää, että *Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen vaurauden ja turvallisuuden rahastosta* tulisi voida kohdentaa rahoitusta myös rajaturvallisuutta ja yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria suojaaviin puolustuksellisiin hankkeisiin.
5. Suomi peräänkuuluttaa puolustuksen sisämarkkinoiden kehittämistä ja markkinoille pääsyn edistämistä.
6. Suomi korostaa, että Euroopan kilpailukykyrahaston puolustusinvestoinnit tulee jakautua tasaisesti siten, että myös reuna-alueilla sijaitsevat pienemmät yritykset ovat saannon piirissä.
7. Suomi peräänkuuluttaa kilpailukykyrahastoon selkeää puolustustutkimusvälinettä (kuten EDF) ja teollista ohjelmaa (kuten EDIP ja sitä tukevat projektit, kuten EDPCI).
8. Suomi vastustaa EU:n yrityspohjaisen oma vara -maksun kohdistamista puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuusteollisuuden aloilla toimiviin yrityksiin.